

Titel

Fuld inkorporering af FN's Handicapkonvention i dansk lov og ret

Forslag

FN har kritiseret Danmark for ikke at leve op til FN's Handicapkonvention (FN's konvention om rettigheder for personer med handicap / CRPD), som Danmark ellers underskrev i 2006 og ratificerede i 2009. FN's kritik af Danmark ligger nu mere end tre år tilbage, men Danmark har endnu ikke fået rettet op på kritikpunkterne.

Folketinget pålægger regeringen at rette op på alle de kritikpunkter og at følge alle de anbefalinger, som blev formuleret af FN's handicapkomité på dens tolvte samling den 15. september - 3. oktober 2014.

Folketinget pålægger regeringen at sørge for en fuldstændig inkorporering af FN's Handicapkonvention i al dansk lovgivning til gavn for alle danske statsborgere og at træffe foranstaltninger til at fremme domstolenes og myndighedernes direkte anvendelse af konventionen.

Regeringens nyligt fremsatte forslag til lov om forbud mod diskrimination pga. handicap indeholder ikke noget krav om handicapkompenserende tilpasning - til trods for at dette krav er et helt afgørende element i FN's Handicapkonvention, jf. navnlig konventionens artikel 2, artikel 4, artikel 5, artikel 24 og artikel 27.

Folketinget pålægger regeringen at forbyde al diskrimination pga. handicap, herunder den diskrimination, der sker ved undladelse eller nægtelse af handicapkompenserende tilpasning, jf. konventionens artikel 2.

Mange danske statsborgere med handicap (jf. konventionens artikel 1) har mistet deres uddannelse, deres arbejde eller deres eksistensgrundlag eller er blevet nægtet

adgang til samme pga. Danmarks manglende efterlevelse af FN's Handicapkonvention.

Folketinget pålægger regeringen - af hensyn til de mange forurettede danske statsborgere - at inkorporere konventionen med tilbagevirkende kraft, dvs. i hvert fald til 2009, da Danmark ratificerede konventionen.

Med inkorporering af konventionen i dansk lovgivning skal alle love, regler, sædvaner og praksis, der er i strid med konventionen, ændres eller helt afskaffes, jf. konventionens artikel 4.

Bemærkninger

FN's kritik af Danmark for ikke at leve op til FN's Handicapkonvention (FN's konvention om rettigheder for personer med handicap / CRPD) ligger nu mere end tre år tilbage, men Danmark har endnu ikke fået rettet op på FN's kritikpunkter og har heller ikke fulgt FN's anbefalinger. Både selve konventionen, som Danmark underskrev i 2006 og ratificerede i 2009, og FN's kritikpunkter og anbefalinger er ellers offentligt tilgængelige, også på dansk.

Centralt i FN's kritik af Danmark er - ud over det manglende diskriminationsforbud - den manglende inkorporering af konventionen i dansk lov og ret (og et forbud gør det ikke alene!) samt det manglende krav om handicapkompenserende tilpasning (nægtelse eller undladelse af handicapkompenserende tilpasning skal ifølge konventionen også opfattes som diskrimination pga. handicap, og enhver

form for diskrimination pga. handicap skal ifølge konventionen være forbudt).

Regeringens nyligt fremsatte forslag til lov om forbud mod diskrimination pga. handicap indeholder ikke noget krav om handicapkompenserende tilpasning - til trods for at dette krav er et helt afgørende element i FN's Handicapkonvention, jf. navnlig konventionens artikel 2, artikel 4, artikel 5, artikel 24 og artikel 27.

Institut for Menneskerettigheder har i et høringssvar den 21. september 2017 udtalt skarp kritik af regeringens udkast til lovforslag om forbud mod forskelsbehandling pga. handicap, fordi lovforslaget ikke indeholder noget krav om handicapkompenserende tilpasning.

Institut for Menneskerettigheder skriver i sin sammenfatning af høringssvaret:

"Samtidig finder instituttet det kritisabelt, at udkastet til lovforslag undtager særdeles væsentlige elementer af diskriminationsforbuddet, herunder særligt pligten til rimelig tilpasning. Hvis udkastet gennemføres uændret, er der efter instituttets opfattelse en væsentlig risiko for, at forbuddet ikke vil være et effektivt middel i forhold til at sikre ligebehandling af personer med handicap.

Danmark er i medfør af FN's Handicapkonvention og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) retligt forpligtet til at forhindre, at der sker diskrimination af personer med handicap, herunder den diskrimination som består i nægtelse af rimelig tilpasning. Forpligtelsen til at yde tilpasning i

rimeligt omfang udgør en del af kernen af beskyttelsen mod diskrimination på grund af handicap, fordi det ofte er i form af manglende rimelig tilpasning, at personer med handicap bliver forskelsbehandlet.

Efter instituttets opfattelse bør pligten til rimelig tilpasning som minimum indføres på skole- og uddannelsesområdet, fordi dette område er særligt vigtigt for personer med handicaps deltagelse i samfundslivet og mulighed for at opnå beskæftigelse. Endvidere finder instituttet, at den pligt, som offentlige myndigheder i kraft af forpligtelsen til at efterleve handicapkonventionen og EMRK er underlagt til at foretage rimelig tilpasning, bør sikres effektiv håndhævelse ved at lade pligten til rimelig tilpasning indgå i diskriminationsforbuddet.."

Uddrag af FN's Handicapkonvention (FN's konvention om rettigheder for personer med handicap / CRPD):

"Artikel 4 (Forpligtelser):

1. Deltagerstaterne forpligter sig til at sikre og fremme den fuldstændige virkeliggørelse af alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder for alle personer med handicap uden nogen form for diskrimination på grund af handicap. Med henblik herpå forpligter deltagerstaterne sig til:

- a) at vedtage alle passende lovgivningsmæssige, administrative og andre foranstaltninger til gennemførelse af de rettigheder, der anerkendes i denne konvention,
- b) at træffe alle passende foranstaltninger, herunder lovgivning, til at ændre eller afskaffe eksisterende love, regler, sædvaner og praksis, som indebærer diskrimination af personer med handicap,

- c) at tage hensyn til beskyttelse og fremme af menneskerettigheder for personer med handicap i alle politikker og ordninger,
- d) at afstå fra at tage del i nogen handling eller praksis, som er uforenelig med denne konvention, og at sikre, at offentlige myndigheder og institutioner handler i overensstemmelse med denne konvention,
- e) at træffe alle passende foranstaltninger til at afskaffe diskrimination på grund af handicap fra enhver persons, organisations og privat virksomheds side"

Definition: Hvad er handicap og funktionsnedsættelser?

FN's Handicapkonvention bygger på det såkaldte samfundsrelaterede handicapbegreb, hvor fokus flyttes fra individet til samfundets indretning. Handicap opstår i mødet mellem en funktionsnedsættelse og forskellige samfundsskabte barrierer.

Funktionsnedsættelsen er det objektivt konstaterbare hos personen, f.eks. et nedsat syn eller en psykisk lidelse.

Funktionsnedsættelsen kan være fysisk, psykisk, intellektuel (kognitiv) eller sensorisk. Alle former for funktionsnedsættelser er således omfattet af konventionen.

Citat fra konventionens artikel 1:

"Formålet med denne konvention er at fremme, beskytte og sikre muligheden for, at alle personer med handicap fuldt ud kan nyde alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod med andre, samt at fremme respekten for deres naturlige værdighed.

Personer med handicap omfatter personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre."

Afsluttende bemærkninger vedtaget af FN's handicapkomité ("komité") på dens tolvte samling den 15. september - 3. oktober 2014:

FN's Handicapkomité er bl.a. betænkelig ved

*at FN's Handicapkonvention ikke er udtrykkeligt inkorporeret i lovgivningen i Danmark

*at Danmark mangler en generel anti-diskriminationslovgivning, der ville give beskyttelse mod diskrimination på grund af handicap uden for arbejdsmarkedet

FN's Handicapkomité anbefaler bl.a.

*at Danmark sikrer, at FN's Handicapkonvention inkorporeres i den nationale lovgivning, og træffer foranstaltninger til at fremme domstolenes og myndighedernes direkte anvendelse af konventionen

*at Danmark vedtager en ny generel, tværgående lovgivning mod diskrimination, som udvider beskyttelsen til at gælde uden for arbejdsmarkedet

*at Danmark bekræfter, at manglende rimelig tilpasning er at betragte som en form for diskrimination på grund af handicap

*at Danmark tager skridt til at sikre, at rimelig tilpasning tilvejebringes inden for alle samfundets områder uden undtagelse

*at Danmark sikrer effektive retsmidler til personer med handicap, herunder mulighed for at indgive klager over diskrimination på grund af handicap til Ligebehandlingsnævnet

*at Danmark fremmer bedre kendskab til konventionen blandt rettighedshaverne

*at Danmark træffer foranstaltninger til at øge mulighederne for tilstrækkelig uddannelse og beskæftigelse for kvinder og piger med handicap.

Institut for Menneskerettigheder har uddybet diskriminationsbegrebet:

*Direkte diskrimination/ Direkte forskelsbehandling:

Der skal være forbud mod direkte forskelsbehandling på grund af handicap, jf. FN's Handicapkonvention. Det betyder, at det skal være forbudt at stille nogen ringere end en anden i en tilsvarende situation, alene på grund af dennes handicap.

*Indirekte diskrimination/ Indirekte forskelsbehandling:

Der sker indirekte forskelsbehandling på grund af handicap, når en bestemmelse, et kriterium eller en praksis, som tilsyneladende er neutral, stiller en person med handicap ringere end andre. Indirekte forskelsbehandling på grund af handicap skal være forbudt, jf. FN's Handicapkonvention.

*Instruktion til diskrimination pga. handicap finder sted, når en person giver instrukser til en anden part om at diskriminere nogen på grund af handicap. Instruktion til diskrimination pga. handicap skal være forbudt, jf. FN's Handicapkonvention.

*Chikane (grov mobning) pga. handicap forekommer, når en person vedvarende og bevidst generer en anden person og

derved krænker denne persons værdighed og således skaber et truende, nedværdigende eller ubehageligt klima for den udsatte. Chikane pga. handicap skal være forbudt, jf. FN's Handicapkonvention.

*Fordomme er negative forudfattede holdninger, som hverken er baseret på viden eller rationel tankegang, og som kan føre til ulovlig forskelsbehandling. Danmark har ratificeret FN's Handicapkonvention og forpligter sig dermed til at bekæmpe stereotyper, fordomme og skadelig praksis i forhold til personer med handicap (jf. Konventionens artikel 8).

*Stigmatisering. At blive stigmatiseret betyder at blive stemplet. Mennesker, som anses for at være anderledes i samfundet, kan blive stigmatiseret og føle sig stemplede af samfundet. Dette kan medføre, at de føler sig og bliver endnu mere adskilte fra det øvrige samfund. Stigmatisering kan dermed sammenholdes med følgende begreb:

*Eksklusion:

Eksklusion betyder udelukkelse og handler direkte eller indirekte om at afvise og fratage nogen deres ret til at deltage. Ofte henvises der til en udelukkelse fra et majoritetsfællesskab. Den eller de, der ekskluderer, bestemmer, at der er nogen, der 'må være med til noget', mens der er andre, der ikke må være med til dette 'noget'. Eksklusion pga. handicap er forbudt i henhold til FN's Handicapkonvention, artikel 2.
